

Broj: 01-799/23
Podgorica, 12.12.2023. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi daje

MIŠLJENJE

1. Uvod

1. XX iz XX, podnio je pritužbu u vezi ostvarivanja prava djeteta. U pritužbi je, između ostalog, navdeo: da iz bračne zajednice sa XX ima kćerku X (rođ. xxxx.2019. godine u Podgorici); da je zbog narušenih partnerskih odnosa u toku parnica radi razvoda braka pred Osnovnim sudom u Baru; da je krajem 2022. godine supruga X djetetom napustila stan u kojem su živjeli u Novom Sadu i otišla sa djetetom u Crnu Goru kod rodielja; da je supruga protiv njega podnijela prijavu za porodično nasilje i u Srbiji se vodi postupak; da mu je supruga odlaskom u Crnu Goru, uskratila kontakt sa djetetom; da se obratio JU Centru za socijalni rad u Baru radi posredovanja u kontaktiranju sa djetetom, ali da je obaviješten da X sa djetetom sada stanuje u Podgorici; da se susreo sa djetetom na sat vremena u kontrolisanim uslovima u prisustvu majke; da je u međuvremenu, 7.03.2023. godine, nadležni sud donio privremenu mjeru kojom mu se dozvoljava da ostvaruje lične odnose sa djetetom u prostorijama Centra za socijalni rad Podgorica, svakog poslednjeg petka u mjesecu po sat vremena u kontrolisanim uslovima; da je od Centra za socijalni rad Podgorica i Centra u Baru, tražio izvještaje o kontaktima; da naime, majka djeteta ometa kontakte te je tražio da se ona udalji; daje zapazio da se dijete iz mjeseca u mjesec udaljava od njega, da ispoljava i verbalnu otuđenost (da joj on nije otac); da je od strane službenice Centra za socijalni rad Podgorica, XX, obaviješten da je za njegov slučaj nadležna služba u Baru, a služba u Baru mu je odgovorila da je nadležan centar u Podgorici; da je stoga, podnio dva identična zahtjeva za izvještaj sa viđanja i Centru za socijalni rad Bar i Centru za socijalni rad Podgorica (24. i 25.08.2023. godine); da su se na kontaktima službenice mijenjali konstantno, a da je i službenik obezbjeđenja jednom prilikom bio veoma arogantan prema njemu za vrijeme kontakta sa djetetom; da su jednom prilikom na kontakt bili prisutni njegovi roditelji, da je preko službenice X upitao X da li bi oni mogli da provedu popodne sa X, što X nije dozvolila; da je 29.09.2023. godine, podnio prijavu zbog otuđenja djeteta, zbog čega su mu bili potrebni izvještaji o kontaktima; da nije dobio odgovor na njegove zahtjeve.

2. Postupanje Zaštitnika

2. Povodom navedene pritužbe, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od JU Centra za socijalni rad Bar, kao i od JU Centra za socijalni rad Podgorica.

3. JU Centar za socijalni rad Bar, u izjašnjenju br 0103-1385, između ostalog, navodi se: da je porodica na evidenciji Centra od februara 2023. godine, kada je advokatica g. X informisala Centar da otac nije vidio

svoju kćerku nekoliko mjeseci, te da s obzirom da nema kontakt sa bivšom suprugom traži posredovanje Centra; da je obavljen razgovor sa majkom X gdje je istakla da otac može da gleda dijete, ali u kontrolisanim uslovima, zbog kako je istakla pretrpljenog nasilja; da majka i dijete imaju prebivališta u Baru, ali žive u Podgorici zbog njenog zaposlenja, da je željela da promijeni prebivalište ali joj za to treba saglasnost oca djeteta; da je ona pokrenula postupak za razvod braka i određivanje privremene mjere o kontaktima; da je Osnovni sud u Baru odredio privremenu mjeru kojom se dijete povjerava majci i određuje kontakte u prostorijama centra za socijalni rad Podgorica u kontrolisanim uslovima jednom mjesečno po sat vremena; da je Centar radio sa supružnicima u cilju uspostavljanja normalizacije porodičnih odnosa, te neophodne roditeljske komunikacije, da je saradivao sa Centrom za socijalni rad u Podgorici koji im je dostavljao obavještenja o realizovanim kontaktima djeteta i oca (službene zabilješke); da je u julu 2023. godine podnosilac pritužbe obratio Centru navodima da mal. X nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, nije uredno vakcinisana i ne ide na redovne zdravstvene preglede, te je upućena zamolnica Centru za socijalni rad Podgorica koji je obavio razgovor sa majkom, ona je priložila obimnu medicinsku dokumentaciju za dijete; da će Centar i dalje savjetodavno raditi u cilju očuvanja najboljeg interesa djeteta i u skladu sa situacijom preduzimati dalje mjere i radnje.

U prilogu je dostavljena kopija dokumentacije.

4. JU Centar za socijalni rad Podgorica u izjašnjenju br. 0103-131-3430/23-2 između ostalog navodi: da je 31.03.2023. godine u prostorije Centra pristupila XX sa kćerkom mal. X; u vezi kontakta, dostavila je presudu o privremenoj mjeri; da su majku obavijestili da Centru do tada nije dostavljena presuda od strane Osnovnog suda u Baru, niti od Centra za socijalni rad Bar; da je od 28.04.2023. godine u Centru održano više kontakata djeteta i oca o čemu je sačinjena službena zabilješka; da su takođe i baba i djeda imali susret sa djevojčicom u Centru; da je poslednji kontakt zabilježen 30.10.2023. godine gdje su se roditelji međusobno optuživali pred djetetom, stvorila se negativna atmosfera te im je na to skrenuta pažnja. U prilogu je doostavljena dokumentacija u vezi sa realizacijom ličnih odnosa djeteta i oca.

3. Utvrđene činjenice

5. Iz pritužbe, dostavljenog izjašnjenja i raspoložive dokumentacije proizilazi:

- da podnosilac pritužbe sa X X ima mal. kćerku XX (2019);
- da je porodica jedan period stanovala u XX;
- da je krajem 2022. Godine XX podnijela prijavu protiv supruga zbog nasilja u porodici prema mal. djetetu, na osnovu čega mu je izrečena privremena mjera zabrana prilaska djetetu;
- da je djevojčica sa majkom prešla da živi u Crnu Goru, u Bar gdje je dijete bilo uključeno u rad sa psihologom;
- da sada majka i djevojčica stanuju u Podgorici gdje je ona zaposlena;
- da je Osnovni sud u Baru 7.03.2023. godine donio rješenje P.br. 1436/22 i odredio privremenu mjeru da se mal X povjerava majci i uređuju kontakti sa ocem jednom mjesečno po jedan sat u kontrolisanim uslovima u Centru za socijalni rad Podgorica;
- da su se kontakti odvijali u Centru za socijalni rad Podgorica, ali nije bilo moguće uvijek obezbijediti istog stručnog radnika;
- da je uspostavljena saradnja JU Centra za socijalni rad Bar gdje je porodica na evidenciji zbog prebivališta i JU Centra za socijalni rad Podgorica gdje stanuje i gdje se prate kontakti djeteta i oca;
- da je od predstavnika Centra za socijalni rad Podgorica, zapaženo da je prilikom poslednjeg kontakata dijete uznemireno, da je i plakalo kao i da su se roditelji pred djetetom međusobno optuživali ne vodeći računa da se pravi negativna atmosfera;

4. Relevantni propisi

Domaće pravo

5. Ustavom Crne Gore («Službeni list CG», br.1/2007) propisano je:

" Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda". (čl. 19)

„Svako ima pravo na pravično i javno sudjenje u razumnom roku pred nezavisnim ,nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom“. (32)

6. Porodičnim zakonom („Sl. list CG“ br.1/07 od 09.01.2007 i br. 053/16 od 11.08.2016) je propisano:

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno saraduju.” (član 5 stav 3-6))

Za pružanje stručne pomoći i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, za rješavanje sporova između članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa nadležan je organ starateljstva, sud i lice ovlašćeno za posredovanje. (čl. 14)

Dijete ima pravo da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi.

Pravo djeteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu djeteta. (čl. 63 st.1 i 2)

Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima.”(Čl. 69 stav 2)

Organ starateljstva dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzima potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, a na osnovu neposrednog saznanja ili obavještenja. (član 80 stav 1,2, i 3)

Ako opravdani interesi djeteta to zahtijevaju, organ starateljstva upozoriće roditelje na greške i propuste u vaspitanju i podizanju djeteta i pomoći im da dijete pravilno odgajaju, a može ih uputiti da se sami ili sa djetetom obrate određenom savjetovalištu, zdravstvenoj, socijalnoj, vaspitnoj ili drugoj odgovarajućoj ustanovi. (čl. 81)

Kad je roditeljima potrebna trajnija pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti ili je neophodno neposredno praćenje stanja i uslova u kojima dijete živi, organ starateljstva odrediće nadzor nad vršenjem roditeljskog prava u pogledu djece ili u pogledu pojedinog djeteta.

Odlukom o nadzoru organ starateljstva utvrdiće program nadzora i odrediti lice koje će pratiti razvoj djeteta, kontrolisati postupke roditelja, podnositi periodične izvještaje organu starateljstva i preduzimati druge mjere u interesu djeteta. (Član 82)

Medjunarodno pravo

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

1. U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja. (Član 3. stav 1)

8. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (“Sl. List CG” br 42/114 i 32/14)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (čl. 41/1)

5. Zaključna ocjena

9. Iz utvrđenih činjenica analizom istih, Zaštitnik je ustanovio da situacija u kojoj se nalazi mal. X X, gdje roditelji ne uspijevaju da prevaziđu međusobne konflikte i optuživanja koja se neminovno reflektuje na dijete, nije u njenom najboljem interesu.

10. Naime bračna zajednica u porodici X, faktički je prekinuta krajem 2022. godine, zbog međusobnih nesuglasica, kao i nasilja koje je procesuirano, jer je supruga prijavljivala porodično nasilje od strane supruga i izrečena je mjera zabrane prilaska oca mal. djetetu. Zapaža se da je krajem 2022. godine iniciran sudski postupak pred Osnovnim sudom u Baru radi razvoda braka, vršenja roditeljskog prava izdržavanja i održavanja ličnih odnosa djeteta i oca. Imajući u vidu da je u istom postupku, podnosilac pritužbe, otac djeteta, tražio donošenje privremene mjere o kontaktima sa djetetom, u kontrolisanim uslovima, u martu 2023. godine Osnovni sud u Baru, odredio je privremenu mjeru o kontaktima oca i djeteta u kontrolisanim uslovima u centru za socijalni rad.

11. Zapaža se da je zbog prebivališta majke i djeteta (Bar) u rad sa porodicom uključen JU Centar za socijalni rad Bar, kao i JU Centar za socijalni rad Podgorica, usljed njihovog boravka u Podgorici, te se kontakti djeteta i oca odvijaju u Podgorici.

Oba organa starateljstva, u međusobnoj saradnji preduzimali su aktivnosti posredovanja u održavanju ličnih odnosa. Kontakti djeteta i oca ostvarivali su se shodno donijetoj privremenoj mjeri jedanput mjesečno u prisustvu predstavnika Centra za socijalni rad Podgorica koji je u svakom slučaju pratio kontakt i s tim u vezi su sačinjene službene zabilješke. Takođe i baba i djed su bili u prilici da u Centru za socijalni rad ostvare susret s djetetom.

Iz izjašnjenja organa starateljstva u Podgorici proizilazi da su postojali problemi u kontaktiranju djeteta i oca u dijelu reakcije djeteta koje nije željelo da se odvoji od majke. Takođe zapaženo je da je prilikom pojedinih kontakata dolazilo do nemogućnosti suzbijanja negativne reakcije roditelja jednog prema drugom a što je posebno negativno uticalo na mal. djevojčicu te je susret morao biti prekinut.

Ovakvo ponašanje roditelja, bez minimuma saradnje po pitanju djeteta, ukazuje da se roditelji vode ličnim interesom, a ne najboljim interesom djeteta. Ukoliko roditelji ne suzbiju svoje međusobne konflikte, ako ih budu produbljivali i bavili se više prošlošću nego sadašnjim vremenom, dovešće do posledica po emotivni i psihički razvoj mal. djeteta, a samim tim se dovode u pitanje roditeljski kapaciteti.

12. Zaštitnik naglašava da je potrebno da oba roditelja uvide da im je najveća motivacija dijete i da se po pitanjima koja bitno utiču na dijete (školovanje, putovanje, uslovi života) pronađu minimum saradnje u interesu zajedničkog djeteta, kao i da svoje potrebe ne stavljaju iznad djetetovih potreba. Zdravo, pametno, emotivno, socijalizovano dijete treba da bude motivacija roditeljima za angažovanje i trud da se postigne minimum dogovora u bitnim životnim elementima koji se tiču djeteta i da budu savjesni i odgovorni roditelji. U jednom dijelu, shodno odredbama Porodičnog zakona pomoć i savjet roditeljima može pružiti centar za socijalni rad. Naime centar kao organ starateljstva, dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzimaju potrebne mjere u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta. Organ starateljstva je između ostalog dužan da roditeljima ukaže na greške i propuste u vaspitanju i podizanju djece kao i da po potrebi vrši nadzor nad vršenjem roditeljskog prava. Takođe Centar je dužan da preduzme odgovarajuće mjere i radnje, koje su u okviru njegovih nadležnosti da roditeljima pruži stručnu pomoć da shvate svoje roditeljske dužnosti, da unaprijede roditeljske vještine u kontekstu zaštite djece. Imajući u vidu trenutnu situaciju međusobnih konflikata roditelja dijete je dovedeno u stanje zbunjenosti i inhibiranosti. Iako je važno da djeca imaju redovne odnose sa roditeljem sa kojim ne žive, shodno odluci suda, veoma je važno, radi njegovog pravilnog razvoja dijete zaštititi od međusobnih, sukoba i konflikata.

13. Polazeći od navedeno, u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta, Zaštitnik

PREPORUČUJE

JU Centru za socijalni rad Podgorica

JU Centru za socijalni rad Bar

- da u međusobnoj saradnji, kontinuirano prate porodicu X, uz savjetodavni rad sa roditeljima X i X, radi pružanju pomoći u vršenju roditeljskih prava i normalizacije roditeljskih odnosa, a u cilju ostvarivanja najboljeg interesa mal. X;
- da Centar u kojem se odvijaju kontakti, nastavi da nadzire ostvarivanje ličnih odnosa djeteta i oca, kako bi se isti odvijao na način da se mal. X zaštiti od međusobnih negativnih reakcija roditelja i s tim u vezi po potrebi preduzme aktivnosti shodno propisima.

Centri su dužni da u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja, Zaštitniku dostave izvještaj po preporukama.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković**

D-na:

- podnosiocu pritužbe
- JU Centar za socijalni rad Podgorica
- JU Centar za socijalni rad Bar
- a/a